

فصل ششم

نفث و گاز

فعالیت صنعت نفت با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان در سال ۱۲۸۷ شمسی آغاز شد و آمارهای مربوط به آن نیز از زمان مذکور گردآوری شده است. با ملی شدن صنعت نفت در اسفند سال ۱۳۲۹ شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیع تری را منتشر کرده است. با تاسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶، این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی (L.N.G) و گاز مایع (L.P.G) گردآوری و ارائه کرده اند. در سال ۱۳۴۲، با احداث اولین کارخانه کود شیمیایی در کشور صنایع پتروشیمی تولد یافت تا از منابع محدود نفت و گاز ارزش افزوده بالاتری کسب گردد.

به دلیل اهمیت فعالیت ها در حوزه نفت و گاز که نقش بسزایی در اقتصاد کشور دارد، فصلی جداگانه از فصول صنعت و معدن با نام فصل نفت و گاز طراحی و اطلاعات آن از طریق دستگاههای مربوطه ارائه گردیده است.

شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی در خراسان رضوی شامل منطقه مشهد (قوچان، نیشابور، درگز، تربت جام، تایباد، سرخس، فریمان)، تربت حیدریه (شامل نواحی تربت حیدریه، کاشمر، گناباد و خواف) و سبزوار (بردسکن و سبزوار) می باشد که هر یک به صورت جداگانه و مستقل اطلاعات آماری را ارائه نموده اند، همچنین شرکت ملی گاز منطقه ای خراسان رضوی اطلاعات اختصاصی مربوطه را به صورت جداگانه ارائه نموده است.

اطلاعات این بخش شامل فعالیت گازرسانی شهری و روستایی و مقدار مصرفی گاز و فرآورده های نفتی و همچنین مشترکان بوده که با در نظر گرفتن سری زمانی ارائه شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

گاز مایع: مخلوطی از پروپان و بوتان نرمال است که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر یافته و تحت فشاری حدود ۱۰۰ تا ۱۱۰ پوند بر اینچ مربع به صورت مایع در می آید.

بنزین: آمیزه ای است از هیدروکربورهای به طور عمده حلقوی و ایزومره با نسبتهای متفاوت که برای افزایش درجه آرام سوزی آن، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می شود.

نفت سفید: برشی از نفت خام، متشکل از سه نوع هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می باشد. این فرآورده به عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده سوخت موتورهای جت است.

نفت گاز: فرآورده ایست که بعد از برش نفت سفید به دست می آید و به عنوان سوخت ماشین آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تاسیسات حرارتی به کار می رود.

نفت کوره: نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برج های تقطیر پالایشگاه به دست می آید. این فرآورده به سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی سوزد و یکی از سوخت های عمده کشتی ها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاه های برق به شمار می رود.

مشترک گاز: عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه های مربوطه، مشخصات وی در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و یک شماره اشتراک به وی تعلق می گیرد.

مصرف کننده گاز: به مشترکانی اطلاق می شود که جریان گاز آنها پس از طی مراحل اشتراک پذیری، راه اندازی شده باشد.

انشعاب گاز: به خطوطی که جهت ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می شود، انشعاب گاز اطلاق می گردد.

۱- ۶ - مصرف انواع فرآورده های نفتی

سال و منطقه	گاز مایع (تن)	بنزین (متر مکعب)	نفت سفید (متر مکعب)
۱۳۸۰	۰۰۰	۱۲۲۸۳۰۱	۶۲۱۴۹۰
۱۳۸۳	۱۲۶۲۰۹ ^(۱)	۱۵۶۵۸۹۹	۶۲۵۴۴۵
۱۳۸۴	۱۲۴۷۳۳	۱۵۷۰۵۷۰	۵۰۶۶۸۱
۱۳۸۵	۱۱۷۴۸۶	۱۷۶۷۲۶۵	۵۵۵۲۱۰
۱۳۸۶	۱۰۹۴۶۴	۱۵۵۶۸۴۳	۵۸۷۸۲۵
۱۳۸۷	۱۰۸۳۵۷	۱۶۴۷۱۵۷	۵۸۱۵۷۲۸
تربت حیدریه	۲۲۴۳۱	۲۱۷۲۸۰	۱۸۷۵۹۹
سبزوار	۱۴۵۲۷	۱۳۳۴۲۲	۸۲۰۷۶
مشهد	۷۱۳۹۹	۱۲۹۶۴۵۵	۳۱۶۰۵۳

سال و منطقه	نفت گاز (متر مکعب)	نفت کوره (متر مکعب)	روغنهای موتور و صنعتی ^(۲) (متر مکعب)
۱۳۸۰	۱۹۴۵۴۸۹	۸۰۸۷۴۳	۳۰۱۷۰
۱۳۸۳	۱۷۷۲۰۳۹	۷۰۸۸۶۶	x
۱۳۸۴	۱۶۰۸۰۷۱	۷۳۵۱۲۰	x
۱۳۸۵	۱۷۷۰۶۱۳	۶۶۵۰۱۱	x
۱۳۸۶	۱۹۱۸۷۴۳	۶۵۷۹۲۲	x
۱۳۸۷	۲۰۶۳۵۳۹	۷۱۰۴۷۷	x
تربت حیدریه	۳۶۱۸۸۸	۱۱۴۳۱۷	x
سبزوار	۱۹۷۳۹۰	۱۳۸۲۶۶	x
مشهد	۱۵۰۴۲۶۱	۴۵۷۸۹۴	x

۱- اطلاعات مربوط به مصرف گاز مایع در سه ماهه اول سال ۱۳۸۳ با احتساب شهرستان اسفراین می باشد .

۲- اطلاعات سال ۱۳۸۰ با احتساب شهرستان فردوس می باشد و از سال ۱۳۸۳ به بخش خصوصی واگذار شده است .

مأخذ - شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران (منطقه مشهد ، تربت حیدریه و سبزوار) .

۲-۶- تعداد جایگاههای فروش مواد سوختی برحسب وضعیت حقوقی

سال ^(۱) و منطقه	جمع	دولتی	خصوصی
..... ۱۳۸۰	۹۶	۱۴	۸۲
..... ۱۳۸۳	۱۲۱	۱۳	۱۰۸
..... ۱۳۸۴	۱۱۵	۱۰	۱۰۵
..... ۱۳۸۵	۱۲۴	۱۰	۱۱۴
..... ۱۳۸۶	۱۴۵	۱۳	۱۳۲
..... ۱۳۸۷	۱۳۹	۱۲	۱۲۷
..... تربت حیدریه	۲۵	۲	۲۳
..... سبزوار	۲۹	۱	۲۸
..... مشهد ^(۲)	۸۵	۹	۷۶

۱- اطلاعات سال ۸۳- ۱۳۸۰ با احتساب منطقه اسفراین می باشد .

۲- لازم به توضیح است که از اردیبهشت ماه سال ۸۷ تعداد ۱۳ باب از جایگاههای CNG تک منظوره به شرکت گاز خودرو تحویل واز آمار شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی حذف گردیده اند
 مأخذ - شرکت ملی پخش فرآورده های نفتی ایران (منطقه مشهد ، تربت حیدریه و سبزوار) .

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده، تعداد انواع انشعاب واگذار شده،
تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی

سال و شهرستان	تعداد شهرهای گاز رسانی شده	تعداد روستاهای گاز رسانی شده	تعداد انشعاب	
			جمع	خانگی - تجاری
صنعتی				
۱۳۸۰	۱۷	۲۷	۳۱۸۹۰۴	۳۱۸۸۵۴
۱۳۸۳	۲۶	۱۵۴	۴۱۸۲۷۷	۴۱۷۰۹۰
۱۳۸۴	۳۱	۲۶۱	۴۴۰۹۹۱	۴۳۸۹۷۳
۱۳۸۵	۳۴	۳۱۸	۴۶۸۱۳۵	۴۶۵۸۸۱
۱۳۸۶	۴۲	۳۶۰	۴۹۲۳۶۲	۴۸۹۹۹۴
۱۳۸۷	۴۲	۴۳۶	۵۳۵۳۳۱	۵۳۲۱۸۱
بجستان	۰	۰	۱۹۴۲	۱۹۴۲
بردسکن	۱	۴	۵۲۱۳	۵۲۰۸
بینالود ^(۱)	۰	۰	۰	۰
تایباد	۲	۶	۸۲۷۲	۸۲۶۹
تخت جلگه	۰	۰	۰	۰
ترت جام	۲	۲۱	۱۲۸۲۳	۱۲۸۰۵
ترت حیدریه	۳	۴۶	۲۴۲۸۰	۲۴۲۲۷
جغتای ^(۱)	۰	۰	۰	۰
جوین ^(۱)	۰	۰	۰	۰
چناران	۲	۲۲	۹۵۸۲	۹۴۲۱
خلیل آباد	۱	۱۲	۴۰۳۸	۴۰۲۶
خواف	۲	۰	۴۸۷۱	۴۸۶۹
درگز	۴	۱۷	۸۱۴۷	۸۱۳۷
رشتخوار	۱	۰	۱۱۷۲	۱۱۷۲
زاوه	۰	۰	۰	۰
سبزوار	۳	۹	۳۶۹۵۶	۳۶۸۴۸
سرخس	۲	۱۳	۱۰۵۱۵	۱۰۵۰۱
فریمان	۳	۶	۷۸۸۰	۷۷۷۸
قوچان	۱	۲۷	۱۹۰۲۸	۱۸۹۶۹
کاشمر	۱	۱۵	۲۰۸۱۹	۲۰۸۰۲
کلات ^(۲)	-	-	۱۵۵	۱۵۵
گناباد	۳	۰	۸۳۵۰	۸۳۴۲
مشهد	۵	۱۶۴	۳۰۴۱۰۸	۳۰۱۷۶۸
مه ولات	۱	۵	۶۶۹۷	۶۶۹۷
نیشابور	۵	۶۹	۴۰۴۹۰	۴۰۲۵۲

۳ - ۶ - تعداد شهرها و روستاهای گازرسانی شده ، تعداد انواع انشعاب واگذار شده ،
تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب)	تعداد مصرف کننده			سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	
۵۹۱۷۹۹۶/۴	۴۱۴	۱۵۰۹۵	۵۳۲۸۷۷	۱۳۸۰
۷۰۸۱۰۹۸/۰	۱۰۵۷	۲۸۰۹۶	۷۳۳۱۷۰	۱۳۸۳
۷۲۳۶۷۸۲/۲	۱۷۴۵	۳۵۰۶۸	۸۱۷۷۴۳	۱۳۸۴
۷۶۲۹۵۹۶/۵	۱۵۷۹	۳۸۷۲۴	۹۰۹۵۸۲	۱۳۸۵
۸۰۳۸۶۸۹/۵	۱۷۰۸	۴۰۷۸۲	۹۶۳۷۲۳	۱۳۸۶
۹۹۸۵۹۰۰	۱۸۷۳	۴۶۳۸۷	۱۰۷۰۳۶۹	۱۳۸۷
.	.	.	.	بجستان
۱۹۲۰۰	۱	۴۳۱	۷۳۲۸	بردسکن
...	بینالود ^(۱)
۳۲۱۰۰	۳	۶۱۳	۱۲۰۹۸	تایباد
.	.	.	.	تخت جلگه
۷۲۵۰۰	۱۷	۱۶۵۰	۲۳۱۱۶	ترت جام
۱۴۹۲۰۰	۲۸	۳۵۴۰	۴۲۱۰۶	ترت حیدریه
...	جغتای ^(۱)
...	جوین ^(۱)
۸۴۴۰۰	۸۸	۸۸۰	۱۷۲۹۹	چناران
۱۶۱۰۰	۹	۳۳۶	۸۳۰۰	خلیل آباد
۱۴۶۰۰	۲	۲۸۰	۵۹۵۹	خواف
۴۲۵۰۰	۱	۷۰۴	۱۲۱۶۲	درگز
۳۵۰۰	.	۱۵۰	۱۳۳۱	رشتخوار
.	.	.	.	زاوه
۱۹۸۷۰۰	۶۰	۳۹۲۸	۶۳۲۲۴	سبزوار
۱۹۰۹۶۰۰	۵	۵۸۶	۱۱۶۵۵	سرخس
۹۰۷۰۰	۶۷	۱۰۵۴	۱۳۶۱۶	فریمان
۱۵۷۷۰۰	۱۸	۲۰۰۱	۳۰۶۵۹	قوچان
۷۵۱۰۰	۱۲	۱۳۹۱	۳۰۹۳۶	کاشمر
.	.	.	.	کلات ^(۲)
۸۵۰۰	۸	۱۴۹	۷۴۲۰	گناباد
۵۵۶۵۲۰۰	۱۴۱۱	۲۵۶۱۳	۷۰۳۳۴۰	مشهد
۱۵۶۰۰	.	۱۷۸	۷۹۲۴	مه ولات
۱۵۳۰۷۰۰	۱۴۲	۲۹۰۳	۷۱۸۹۶	نیشابور

۱- اطلاعات شهرستان بینالود با شهرستان مشهد و شهرستانهای جغتای و جوین با سبزوار آمده است.

۲- گازرسانی در شهرستان کلات در حال اجرا می باشد .

مأخذ - شرکت ملی گاز ایران - منطقه خراسان رضوی .